

Tervetuloa Keuruun Riihoon! Tämä yli kymmenen kilometrin mittainen, pohjois-eteläsuuntainen peltojono Rimmin- ja Ristajoen laaksossa muodostaa monipuolisen ja linturikkaan mosaiikin: notkossa kiemurtelevan joen varrella vaihtelevat pienet peltotilkut, rehevät lammet ja lehtevät metsät tarjoavat oivallisen pesimäympäristön monille vaateliaillekin lintulajeille. Lisäksi ilmasta käsin hyvin erottuva reitti kerää muuttoaikaan niin pieniä kuin isojakin siivekkäitä lepäilemään ja matkaamaan talvehtimis- tai pesimisalueilleen. Ympärilläsi aukeava yhtenäinen peltoaukea muodostaa yhden alueen parhaista tarkkailupaikoista.

Teksti ja kuvat: Ari ja Matti Aalto, 2007

Töyhtöhyyppä on yksi Riihon tyypillisimmistä pesimälinnuista.

Riihon vuosi

Tammi-maaliskuu

Keskitalvella Riihon lintumaailma on hiljainen, mutta elämä ei kuitenkaan ole täysin kaikonnut: siitä pitävät huolen maalaistalojen pihamailla ja viljapelloilla talvehtivat sadat tiaiset, keltasirkut, viherpeipot ja varpuset joukossaan yksittäisiä talvea uhmaavia muuttolintuja, kuten peippoja ja mustarastaita. Ilta- ja aamuhämärissä kuuluva helmipöllön puputus tai viirupöllön haukkuva soidinhuhuilu on puolestaan merkki siitä, että lumisten peltöjen kätköissä lymyää runsain mitoin myyriä ja hiiriä. Muista pöllöistä alueella viihtyvät talvisin myös huuhkaja ja varpuspöllö.

Maaliskuu tuo tullessaan ensimmäiset kevään merkit Riihon peltoaukeille, ja niiden mukana saapuvat myös varhaisimmat muuttolinnut. Aikaisina keväinä voi jo kuun alkupuolella sulaneilta tienpenkoilta tai sänkipelloista löytyä kiuruja, pulmusia ja töyhtöhyppiä. Maaliskuun loppupuolella myös kotkien kevätmuutto voimistuu, ja sopivana etelätuulisena päivänä voi nähdä useammankin meri- tai maakotkan matkalla kohti pohjoisia pesimäseutujaan. Varsinkin maakotkat ovat usein nuoria lintuja, sillä vanhat pesivät yksilöt sinnittelevät reviireillään talven ylitse. Varsinainen kevätmuutto käynnistyy kuitenkin vasta säiden lämmitessä huhtikuun alkupuoliskolla.

Nuori merikotka matkalla synnyinseuduiltaan, kenties Kuolan niemimaalta saakka, kohti Itämeren ympäristön talvehtimisalueita.

Pohjoisimman Lapin kivikkoisen tunturipaljakan asukki, pulmunen, saapuu kevätmuutollaan jo maaliskuun puolella peltojen ollessa vielä lumen peitossa.

Huhti-toukokuu

Komea piekana on pääosin Lapin lintu, jonka pesimäkanta riippuu paljolti jyrsijöiden määrästä.

Huhtikuu on yksi Riihon vilkkaimmista kuukausista. Kuun aikana saapuvat paitsi monet pohjoisemmas jatkavat siivekkäät, myös peltojen näkyvimpien pesimälintujen pääjoukot. Varsinkin huhtikuun toiselta viikolta lähtien lähes jokainen päivä tuo tullessaan uusia lajeja, ja sään salliessa monien lintujen muuttosummat kohoavat vuoden korkeimmiksi. Toukokuulta alkaen pelot ja kevättulvien aikaansaamat lampareet keräävät puolestaan monenlaisia lintuja tankkaamaan muuttomatkaa varten.

Keväinen petolintumuutto huipentuu yleensä huhtikuun 20. päivän tienoilla, jolloin Riihosta on parhaimmillaan laskettu yli 160 yksilön päivämuuhto lajiston koostuessa pääosin varpus- ja hiirihaukoista sekä piekanoista. Näiden lisäksi päivän aikana saattaa nähdä kymmenkuntakin rusko- tai sinisuohaukkaa, ja myös muuttohaukka on jokakeväinen muuttaja. Harvinaisuuksista Riihossa on tavattu mm. haara- ja arosuohaukka. Toukokuun puolelle tultaessa petomuutto hiljenee ja pääosaan astuvat Saharan eteläpuolisessa Afrikassa talvensa viettäneet mehiläishaukat.

harvoin nousevat yli kolmensadan päivää kohti, voi parvien joukosta löytää jonkin harvinaisemmankin muuttajan, kuten meri- tai lyhytnokkahanhen.

Huhtikuinen ilmiö ovat myös metsähanhien rivistöt, joita pääsee seuraamaan varsinkin kuun loppupuolella. Vaikka metsähanhien määrät

Samaan aikaan hanhien kanssa pesimään matkaavat myös kurjet, joskaan keväisin ei yllätä aivan syksyn muuttosummiin. Viidensadankin kurjen huhtikuinen muutto on kuitenkin jo sykkähdyttävä kokemus.

Huhti-toukokuussa saapuvat myös pikkulintujen pääjoukot. Määrällisesti komeimmin vyöryvät peippolinnut ja rastaat, joita voi huhtikuisen aamun varhaisista tunteista lähtien nähdä tuhansia yksilöitä. Paljon nähdään myös mm. niittykirvisiä, keltavästäräkkejä ja pajusirkkuja. Vähälukuisemmista läpimuuttajista pohjoisen tundran lapinsirkku on keväällä verrattain yleinen, ja pelloilta voikin löytää kymmenien yksilöiden parvia. Hemppo on niin ikään jokavuotinen ilmestys, ja laji pesineekin alueella ainakin satunnaisesti.

Muuton havainnoinnin lisäksi pellot ja Ylisenjärven kosteikot kannattaa katsoa läpi. *Muutamasta kymmenestä sataan metsähanhea levähtää Riihon pelloilla vuosittain.*

Kahlaajista kapustarinta on yleinen toukokuun alun levähtäjä, joka kerääntyy pelloille suurimmillaan yli sadan yksilön parviin. Muista kahlaajista peltojen tulvalampareilta, mulloksilta ja Ylisenjärven rannoilta voi löytää mm. pikkukuoveja, jänkäkurppia, liroja, pikkutyllejä ja suokukkoja sekä valko- ja mustavikloja. Harvinaisempia, mutta lähes vuosittaisia ovat tylli, lapinsirri, meriharakka ja punajalkaviklo. Pelloilla on havaittu myös mm. karikukko ja kuovisirri. Kahlaajien joukossa ruokailevat sadat lokit, sepelkyyhkyt ja naakat, ja onpa pelloilla havaittu sellaisia harvinaisuuksiakin kuin isokirvinen ja vuorihemppo.

Kesä-heinäkuu

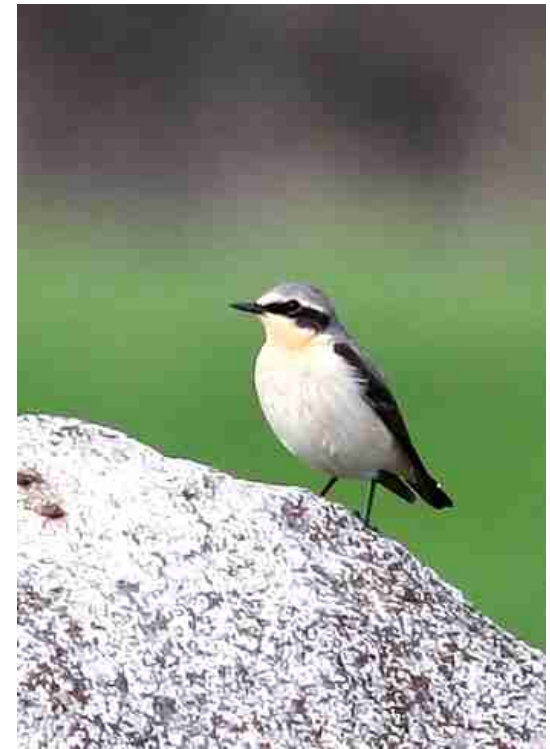
Kesäisen Riihon näkyvimmän osan muodostavat Lehdontien halkomilla pelloilla pesivät peltolinnut: pesivänä tavataan satakunta paria töyhtöhyppiä, vajaat parikymmentä kuoviparia sekä runsaasti pienempiä avomaiden lintuja, kuten kiuruja, keltavästäräkkejä sekä kivi- ja pensastaskuja. Maaseudun tyyppilaji kottarainen on tekemässä vahvaa paluuta pesimälajien joukkoon, sillä vuonna 2006 aloitettu pöntötysprojekti on, ainakin väliaikaisesti, nostanut Riihon pesivän kannan 20–30 pariin.

Kaunis keltavästäräkki pesii Riihossa muutaman parin voimin.

Tuttuja näkyjä pesimäaikaan ovat myös muun muassa tuulihaukka, ruskosuohaukka, taivaanvuohi, niittykirvinen ja pajusirkku, eikä aivan tavatonta ole iso- tai pikkulepinkäisenkään

tapaaminen istumasta jonkin korkeamman pensaan latvassa. 2000-luvun alkuvuosina myös naakat ovat levittäytyneet alueelle, ja suurimmissa parvissa voikin olla useita satoja yksilöitä. Kehitystä tapahtuu myös toiseen suuntaan: Riihon vakituisiin pesijöihin vuosikymmenet kuuluneen peltosirkun alamäki on jatkunut, ja pesimäaikainen laulava koiras on nykyään harvinaisuus.

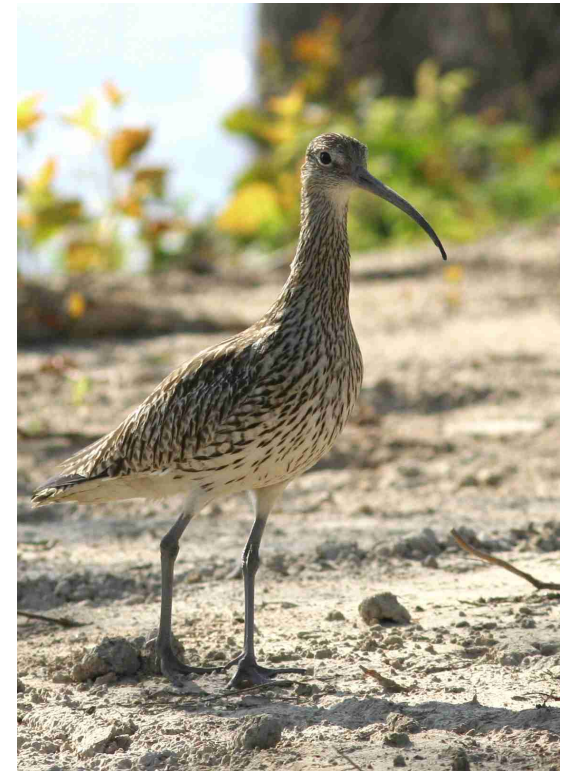
Kivitaskukoiras reviirillään

Harmaahaikaran tyypillinen siluetti: pitkä kaula on mutkalla linnun lentäessä

Torniin näkyvä Ylisenjärvi ja Rimminlampi ovat kesäaikaan kohtuullisia lintujärviä, joilla pesivät silkkiuikku, laulujoutsen, haapana, tavi, jouhisorsa, sinisorsa, lapasorsa, tukkasotka ja telkkä sekä kahlaajista liro, taivaanvuohi ja valkoviklo. Myös pikkutylli ja kurki pesinevät alueella ainakin satunnaisesti. Järvien ja Rimminjoen rantapajukot tarjoavat puolestaan otollisen pesimäympäristön mm. ruokokerttuselle. Heinäkuulta alkaen alkaa Riihön ilmestyä myös harmaahaikaroita. Pääosa tämän eteläisen lajin havainnoista koskee nuoria lintuja, jotka ovat lähteneet pohjoiseen pesimäseuduiltaan Baltiasta tai vielä kauempaa.

Kesä-heinäkuussa harvinaisimmat lajit löytyvät usein öisin: kesäyön hämärtyessä tarkkakorvainen kuuntelija voi tavata peltoaukeilta tai joenvarren pensaikoista viita- ja luhtakerttusen, satakielen, viita- ja pensassirkkalinnun sekä ruisrääkän. Riihön yleisin kesäyön ääni on lähtöisin juuri tästä peltojen piileskelijästä: mekaaninen ja raastava, saranan narinaa muistuttava ”krrrk-krrrk” voi toistua tauotta muutaman sekunnin välein iltahämäristä aamuun. Ahkera ja onnekas retkeilijä saattaa tavata öisiltä pelloilta myös harvinaisuuksia, joista ainakin viiriäinen ja kaakkoinen viirusirkkalintu ovat pitäneet Lehdontiellä reviiriään.

Vähentyntä kuovia tavataan Riihön pelloilla yhä reilut kymmenkunta paria

Elo-lokakuu

Kesän äänien vähitellen hiljentyessä alkavat monet linnut jo heinä-elokuussa suunnata kohti eteläisempiä maisemia. Töyhtöhyppien ja kuovien pääjoukot katoavat pelloilta enimmäkseen heinäkuun lopulla ja elokuun alkupuolella, jolloin myöhäisemmät pesijät vielä ruokkivat jälkikasvuaan. Esimakua tulevasta syysmuutosta saadaan elokuun loppupuolella, kun mehiläishaukat ja ensimmäiset kurjet muuttavat kohti talvehtimisseutujaan. Parhaina muuttopäivinä komeita ja vähentyneitä mehiläishaukkoja on havaittu Riihosta kymmenkunta. Syyskuussa, muuton päästessä kunnolla vauhtiin, Riihossa voi ihailia monenlaisia luonnonnäytelmiä. Peltojen ohjaamana etelää kohden matkaa hiiri- ja varpus- ja tuulihaukkoja, piekanoita, sääksiä ja muita harvalukuisempia petolintuja, kuten rusko- ja sinisuo- sekä muuttohaukkoja. Summat jäävät kuitenkin keväisistä: parhaina syyskuun muuttopäivinä petolintujen lukumäärät kohoavat vajaaseen puoleen sataan muuton enemmistön koostuessa varpushaukoista.

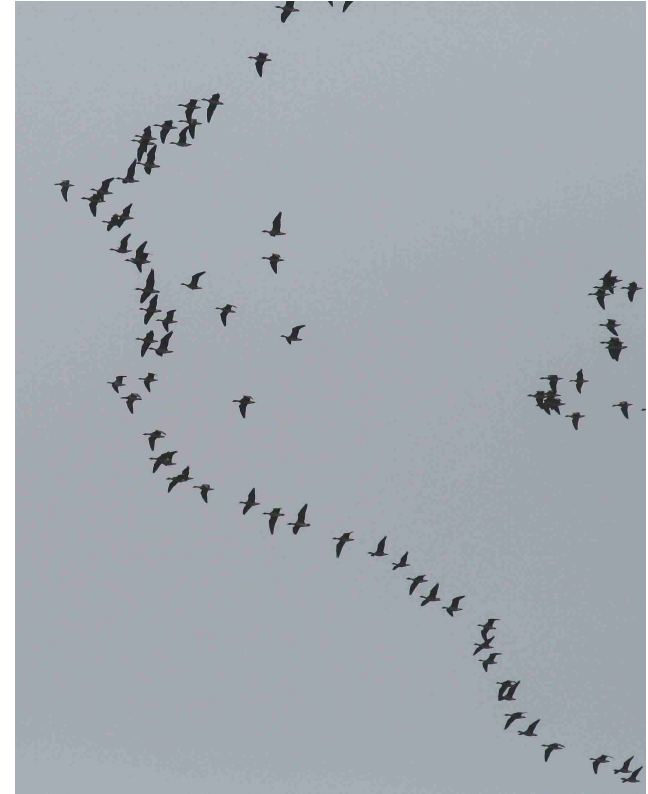

Tuulihaukka on pesäpönttöjen lisäyksen jälkeen kotiutunut Riihon pesimälajistoon usean parin voimin

Yksi Riihon syksyn näkyvimmistä piirteistä on runsas pikkulintumuutto, ja elo-syyskuu on sen vilkkainta aikaa. Aamuvarhaisella voimakkaimmillaan oleva liikehdintä kerää pelloille tuhansia rastaita, peippoja, järripeippoja ja niittykirvisiä sekä satoja västäräkkejä, keltavästäräkkejä ja kiuruja. Tavallisten lajien joukosta löytyy myös monia harvalukuisempia siivekkäitä, kuten tiklejä, lapinkirvisiä ja lapinsirkuja sekä pulmusia. Pikkulintumuuton lomassa etelään matkaavat myös sepelkyyhkyt, joiden pallomaisia muuttoparvia voi ihailia vielä lokakuunkin puolella.

Kenties syyskuun näyttävintä antia ovat kuitenkin kurkien komeat muuttoaurat. Säiden osuessa kohdalleen voi Riihosta nähdä useiden tuhansien yksilöiden päivämuittoja. Tuhannen kurjen raja on rikottu viime aikoina vuosittain yhtenä tai muutamana päivänä syyskuun alusta lokakuun alkuun. Usein samoina päivinä havaitaan myös muuttavia metsähanhia, joskin summat jäävät yleensä kahdensadan alapuolelle päämuuton kulkiessa läntisempää reittiä.

*Arktisten hanhien muuttoa
pääsee hyvällä onnella
ihailemaan Riihossakin.
Kuvassa tundrahamhia.*

Lokakuun kuluessa pikkulintujen päivittäinen liikehdintä hiljenee, tosin joinain syksyinä urpiaisten ja käpylintujen komeat vaellukset pitävät tarkkailijan kiireisinä pitkälle marraskuuhun asti. Riihossa riittää kuitenkin nähtävää, sillä laulujoutsenet alkavat kerääntyä puiduille pelloille parhaimmillaan parisataapäiseksi parveksi

*Niittykirvistä muistuttava
lapinkirvinen on harvinainen
läpimuuttaja*

tankaamaan syysmuuttoa varten. Suosiolliset itä- ja koillistuulet saattavat myös painaa Luoteis-Venäjän tundralta lähteneitä arktisten hanhien muuttoparvia normaalia läntisemmälle reitille. Tällöin voi Riihostakin seurata satojen, ja hyvällä onnella tuhansien, valkoposki-, sepel- ja tundrahamhien matkantekoa. Parhaana päivänä hanhisumma on noussut jopa yli kymmeneen tuhanteen. Lokakuulla voimakkaimmillaan oleva kotkamuutto on puolestaan vuosittainen ilmiö: kärsivällinen havainnoija saattaa nähdä useita maa- ja merikotkia päiväsummien jäädessä kuitenkin yleensä alle kymmeneen yksilöön.

Marras-joulukuu

Marraskuun aikana pääosa viimeisistäkin muuttolinnuista siirtyy talven tieltä ja pellot hiljenevät odottamaan taas seuraavaa kevättä. Loppuvuodesta Riihossa voi vielä havaita kuitenkin koskelo- ja joutsenparvia. Kotkamuutto jatkuu verkkaisena pitkälle aina marraskuun loppuun asti, ja vielä joulukuussakin voi hyvällä onnella taivaalta löytää yksittäisen viivyttelijän. Puimatta jääneet kaurapellot houkuttelevat suuria keltasirkkuparvia, ja pihojen ruokintapaikoilla käy vilske. Hyvinä myyrävuosina saattaa talvinen kulkija tavata mustavalkean linnun tien varren sähkölinjalla: talvehtimaan jäänyt isolepinkäinen tarkkailee Riihon talvista elämää.

*Laulujoutsenten muutto huipentuu
vasta loka-joulukuussa, kun ilmassa
alkaa olla jo talven tuntua*

*Isolepinkäinen viihtyy Riihossa
pitkälle syksyyn, joskus
talvenkin yli.*